

Standvastig geloof

Lezen: uit apostolische brieven: Hebrëeën 6:9-12

Lezen: uit het evangelie: naar Marcus 10:46-52

Zondag 27 oktober 2024

Geliefde gemeente,

Wat moet er in de preek van de zondag aan de orde gesteld worden? Wie bepaalt dat? Meestal de voorganger van dienst. Soms zijn er aanwijzingen of vragen vanuit een gemeente. Maar meestal niet.

Ik ben van het soort, dat vindt, dat een bijbelgedeelte leidend hoort te zijn, hoe eigenaardig dat gedeelte misschien ook lijkt. Daar zit de gedachte achter dat de bijbel het uitgelezen boek is, dat God gebruikt om ook vandaag zijn woord tot ons te spreken. Dat wil niet zeggen, dat elke preek dan ook met de uitleg van dat bijbelgedeelte zou moeten beginnen, maar wel dat de thematiek voor de preek wordt bepaald door wat door een gegeven schriftwoord als het ware wordt losgemaakt, wordt omgewoeld.

Maar ja, dan verplaatst de vraag zich natuurlijk naar de vraag: en welk gedeelte of welke meerdere gedeelten moeten er dan worden voor gelezen in de gemeente. Dat raakt des te meer een gastvoorganger, omdat zij of hij nauwelijks weet wat er in een specifieke gemeente, jullie gemeente bijvoorbeeld, speelt, of wat er leeft aan vragen en behoeften. De verleiding is er natuurlijk om een preek met de daarbij behorende schriftlezing of schriftlezingen uit te kiezen, die in een andere gemeente goed viel, afgemeten aan het aantal positieve reacties dat je als prediker kon noteren.

Maar is dat nu de manier om te achterhalen wat de Geest vandaag tegen de gemeente, en wel deze gemeente, wil zeggen? Want ja, je laat je dan toch vooral leiden door wat er kennelijk aan onze menselijke kant leeft en wordt gewaardeerd, meestal een behoefte aan enige verdieping, troost en bemoediging, en dan graag gebracht in een aansprekende vorm. Niet te lang en niet te saai.

Maar ... misschien moeten we ook andersom durven denken. Want misschien heeft God bijvoorbeeld ook wel vragen aan ons of heeft God behoeften, verlangens die Hij met ons wil delen, en wil Hij misschien ook wel eens iets aan de orde stellen, wat ons minder ligt, minder goed uitkomt, of wat ons minder bezig houdt, of wat wij minder leuk vinden.

Daarom laat ik me elke zondag, wanneer ik ergens voorga, leiden door het zogenaamde oecumenische leesrooster. Nu weet ik wel, dat ook dat niet in de hemel is gemaakt en misschien wel aan enige willekeur onderhevig is, maar het is in ieder geval iets, dat vooraf gegeven is: doe het hier maar eens even mee op deze zondag, voor deze week, kauw hier maar eens op.

Dit najaar is er steeds voor de zondagen een lezing op het leesrooster opgenomen uit het bijbelboek Hebrëen. Nu is dat bijbelboek Hebrëen geen makkelijke kost. Dus je zou kunnen zeggen: begin daar alleen aan, als je meer tijd hebt om er met een gemeente in te komen. Want ja, ik ben dit najaar overal maar één keer. Toch leek het mij de moeite waard om er met de gemeentes waar ik dan ben, steeds met als invalshoek de passage voor die zondag, er bij stil te staan, en om dat dan op te vatten als een soort boodschap van God, voor hen, voor u en jullie dus vandaag, maar ook voor mij zelf, voor de week die voor ons ligt.

Want de situatie waarin de Hebrëen verkeerden is best aan te leggen tegen die waarin de kerk vandaag in Nederland of in Europa verkeert. Iemand noemde dat: de namiddag van het christendom. Voor hem betekende het: op weg naar een nieuw tijdperk, maar voor velen zal dat beeld toch ook juist oproepen, o ja, dan gaat de zon dus binnenkort onder, zeker nu het wintertijd is geworden. Dan ebt het licht weg en is het over en uit, nacht.

Na de periode van ontdekkingsvreugde, het enthousiasme voor het geloof, en voor de persoon en het werk van Jezus, en voor het beeld van God dat daaruit tot ons kwam en komt, na de periode van groei en intensivering, is er die van de stremming gekomen. Zo van: is dit nu alles? Wat is er nu helemaal

veranderd in de wereld, door die komst van Jezus? Sterker: je ziet er niks van, je moet het maar hebben van geloven. Na de stremming is er achteruitgang gekomen, mensen die het bijltje er bij neergooien wat geloof en kerk betreft, heel bewust of geruisloos. Wat blijft er nog over van ons geloof, van onze hoop. Wie raakt niet ontmoedigd over de komst van dat Koninkrijk van God, wie de gebeurtenissen en ontwikkelingen in de wetenschap en de wereld op een rij probeert te krijgen?

Wie waren nu die Hebreëen aan wie deze brief, of deze aansporende preek, in eerste instantie gericht was?

De aanduiding 'brief aan de Hebreëen', geeft al aan, dat het gaat om een woord voor christenen met een Joodse achtergrond. Geen heidenchristelijke gemeente, maar gelovigen met hun *roots* in de Joodse traditie. Het woord 'hebreër' was oorspronkelijk een soort scheldnaam, voor zwerver, zoiets als bij ons 'slijkgeus', of 'watergeus'. De term geuzenaam is er vandaan gekomen: je omarmt het neerbuigende woord, en het wordt juist uitdrukking van je identiteit.

Hebreër wordt een aanduiding voor Gods volk onderweg. Als armoedzaaiers in Egypte terecht gekomen, vervolgens na de Uittocht op reis door de woestijn naar het Beloofde land, en later de Joden in de diaspora, in de verstrooiing, de eeuwige zwerver. Overal in het hellenistische deel van het Romeinse Rijk zijn er Joodse gemeenschappen, sommigen zelfs heel groot, zoals in de Egyptische havenstad Alexandrië. Maar nu is een gedeelte van hen christen geworden. Ze zijn daarmee niet opgehouden joods te zijn, maar er komt toch wel afstand tot alle zichtbare dingen van hun Jodendom.

Maar na verloop van tijd treedt er vermoeidheid op, als de weg van het geloof langer lijkt dan ze verwacht hadden. Jezus de messias, prachtig, we kunnen het geloven, want wat Hij zei en deed spreekt aan, zondermeer, maar dan moet toch ook binnenkort zijn tweede komst aanstaande zijn, die het begin van het messiaanse rijk gaat inluiden, de grote Sabbat, de uiteindelijke Vrede en Rust die God heeft beloofd. De Nieuwe Wereld van God. Maar het blijft maar uit en uit, en wat hebben

we nu helemaal in handen: ja, het apostolisch getuigenis van die drie jaar Jezus-optreden en van enkele opmerkelijke gebeurtenissen rond een zekere kruisiging en een verhaalde opstanding uit het graf en als teken daarvan het rituele breken van brood en drinken uit de beker.

Maar hier en daar zijn er gelovigen die afhaken. Sommigen verlangen terug naar de zichtbare tempeldienst. Naar de jaarlijkse opgang naar Jeruzalem, als pelgrim. Het is de vraag of deze brief voor of na de verwoesting van stad en tempel door de Romeinen is geschreven. Maar hoe dan ook: er vallen lege plaatsen in de gemeente, en niet alleen door overlijdens, maar ook door afhakers. Waar kennen we dat van? Vast ook wel hier in de gemeente, ook al is dan Ridderkerk best nog wel kerks misschien, je ziet het in heel Nederland, in heel Europa

De schrijver aan de Hebreeënbrief wisselt in zijn uitgebreide aansporing om aan het geloof vast te houden, en volharding te tonen, want dat is eigenlijk deze hele brief: hij wisselt steeds af tussen stukjes die gaan over de betekenis van Jezus en stukjes die gaan over de neiging van sommigen om af te haken en hoe daar mee om te gaan.

En hij gebruikt daarbij vormen van bijbeluitleg en bijbeltoepassing vanuit het Oude Testament, die in de lijn liggen van hoe dat in hellenistisch-Joodse kring van toen toeging. Dus waarschijnlijk begrijpelijk en plausibel voor zijn eerste doelgroep, maar voor ons nog niet zo makkelijk te volgen. Dat maakt het bijbelboek Hebreeën zonder wat nadere achtergronduitleg best lastig, om in zijn geheel tot je te nemen. En toch staan er zoveel mooie dingen in die ook ons blijvend kunnen inspireren.

Neem het stukje dat voor vandaag als schriftlezing staat opgegeven, Hebreeën 6:9-12. Dat is niet zo ingewikkeld. In de Bijbel Gewone Taal staat er boven genoteerd: word niet lui in je geloof.

Even eerder heeft de apostolische schrijver best stevig uitgepakt. In die zin, dat hij de agrarische beeldspraak van Jezus toepast op het actuele christen-zijn van zijn hoorders en

lezers. In Hebrëeën 6:7-8 gaat het over wel of niet ontkiemend zaad, om wel of niet vruchtdragende gewassen. We kennen Jezus' gelijkens van de zaaier en het zaad dat al dan niet in goede aarde valt (Matt 13:3-8, Luc 8:4-8). We kennen Jezus' uitspraak: brengt vruchten voort die beantwoorden aan jullie bekering, jullie toewending tot God (Luc 3:8). Maar ook de discussie over die vijgenboom, ken je misschien uit het Evangelie, die maar geen vruchten voortbracht (Luc 13:1-9). Hoeveel geduld moeten we daarmee hebben, vroeg de tuinknecht aan de eigenaar?

En realiseer je wel, zegt de Hebrëeënprediker, uiteindelijk eindigen gewassen die geen vruchten voortbrengen bij een landbouwer altijd bij het afval of in het vuur, hoor. Hij zal de akker platbranden, omploegen en opnieuw beginnen. Ze staan daar niet voor de show alleen. En het vuur, ja, dat is dan een beeld voor het gericht van God, in vers 8. En sommige uitleggers die denken dat de brief geschreven is na de verwoesting van Jeruzalem zien daar een verwijzing in naar het platbranden van Jeruzalem in 70 na Christus.

Maar onze schrijvende apostel past het toe op de gemeente, op ons. En in de Bijbel Gewone Taal wordt er dan ook deze uitleg aan toegevoegd in vers 8: 'Zo is het ook met mensen die gemerkt hebben hoe goed God voor hen is. Als zij hun geloof opgeven, zal God hen niet zegenen'.

Heb je iets begrepen van het Evangelie van Jezus Christus, heb je iets gesnapt van de genade en barmhartigheid van God? En jij laat dat afbreken? Tja, hoeveel geduld zal God met ons hebben? Zeker, bij die vijgenboom zei de tuinknecht, toen de eigenaar zei: hak hem maar om: meneer, laten we het nog een jaartje aanzien (Luc 13:1-9). En Petrus zegt, als blijkt dat de nieuwe komst van Jezus uitblijft: het is geen kwestie van talmen en aarzelen van God, maar het is vanwege zijn geduld (2 Petr. 3:9). Nu is het nog het heden van zijn genade. Moeten ook wij dan niet geduld hebben en standvastig blijven en het met God blijven uithouden, tot het optimale moment dat God in gedachte heeft om zijn Nieuwe Wereld te laten beginnen?

En dan gaat het in vers 9 verder met het vanmorgen in de kerk voorgelezen gedeelte. De apostolische schrijver zegt: wat jullie betreft zie ik wel dat God nog bij jullie is, en jullie bij God. Ja, wat jullie betreft ben ik ervan overtuigd dat het goede werk dat God in jullie midden begonnen is, Hij ook zal voltooien, en dat jullie wel degelijk goede dingen hebben gedaan, door ook anderen te ondersteunen en te dienen. En dat zal de Heer zeker in gedachtenis houden.

En ik vraag mij vandaag af, als ik dat hoor: en waar zitten wij op de weg van het geloof? Zou de apostel dat ook schrijven aan de Goede Herderkerkgemeente in Ridderkerk: goed bezig, ondanks alles wat er tegen spreekt, broeders en zusters, maar ga zo door! En vindt een predikant en pastor die bij jullie past, om jullie daarin ook verder te ondersteunen. Of in onze eigen individuele gang door het leven: waar sta je, waar sta ik? Vind je het lastig om betrokken te blijven? Het opschriftje in de Bijbel Gewone Taal vind ik in die zin een beetje eenzijdig: word niet lui in je geloof, alsof het alleen maar om onze mentaliteit gaat, en er niet ook dingen kunnen spelen, die werkelijk voor ons tot vormen van aanvechting leiden. Er zijn ook dingen die je overkomen, die gebeuren, die het blijven vertrouwen op Gods belofte ondermijnen. In de oudere vertalingen vind je het woord: traag worden. Nou ja dat laat het wat meer open, je kunt traag worden, omdat je zelf geen zin meer hebt, maar ook doordat de omstandigheden moeilijker worden, of krachten afnemen. Maar hoe dan ook: neem maatregelen!

Want dat is wel wat hij de gemeente en ons op het hart bindt: ik parafraseer de laatste versen van de schriftlezing van vanmorgen, als de apostolische schrijver zegt: 'Ik wil heel graag, ja, ik verlang er naar, dat jullie je best blijven doen, tot het moment dat de redding van God volkomen daar is, dus tot het einde toe, tot Gods doel is bereikt. Ik wil heel graag, dat jullie blijven deelnemen aan het geduld van God met onze wereld, aan de volkomen ontplooiing van de hoop, zo vertaalt ds. Pieter Oussoren in de Naardense Bijbel. Dat vind ik mooi gezegd, trek het hele register van de hoop open, blijf gericht op de belofte van God. Het zal allemaal nog uitgebreid terugkomen

in zijn brief, wat hij daaronder verstaat, in de Hebrreeën 10 en 11 bijvoorbeeld. Maar meteen opvolgend in hoofdstuk 6 wordt al wel het voorbeeld van Abraham gegeven. Niet zien en toch blijven geloven, hopen en liefhebben, omdat Gods woord in jouw leven heeft geklonken, en je dat ook eens of meermalen heel persoonlijk werkelijk hebt gehoord: Ik wil jouw God zijn en Ik wil jou door het leven begeleiden met mijn liefde en trouw. En dan eindigt dat in Hebrreeën 6:19 met het beeld voor de hoop als een anker voor de ziel. Het touw en de ketting met het anker is uitgewooid, en het is vastgemaakt tot in de hemel. En hoe dan ook, hoeveel stormen ook ons levensbootje nog heeft te trotseren, het ligt veilig vast.

Blijf dus inzet tonen en wordt niet traag, verslap niet, eerder, liever een schepje er boven op. Om de kerk en de missie van God te dienen. Zeker, Jezus vroeg al aan zijn eerste leerlingen: willen jullie ook niet gaan? En Petrus zei, nee Heer, want U hebt woorden van eeuwig leven, waar zouden we iets beters voor onze ziel kunnen vinden dan bij U? (Joh 6:67)

Blijft dus navolgers, geliefde mensen van God, hier vandaag, in al uw verschillendheid bijeen gekomen, of met ons verbonden, blijft dus navolgers van allen die door geloof en geduld, ja door vertrouwen en volharding, de beloften van God zullen beërven.

Lof zij U Christus

Amen

Zingen: Gezang 974: 1, 3, 5 ('Maak ons uw liefde, God, tot opmaat')